

ELŐSZÓ.

RÉVAI MIKLÓS alapította meg a nyelvtörténeti módszert, mely az egész nyelvet s ennek minden egyes jelenségét a maga történeti fejlődése szerint iparkodik megvilágítani s megmagyarázni. És RÉVAI az ő bámulatos munkaerejével azonnal hasznosítani akarta új módszerét a magyar nyelvtan egész körének oknyomozó földolgozásával. Az ő *Grammatica Elaboratior*-ja, mely 1806-ban jelent meg, eddigelé az egyetlen magyar nyelvtan történeti alapon, ámbár a szerző közbejött halála miatt az is csonkán maradt. A M. Tud. Akadémiától 1846-ban kiadott «Magyar Nyelv Rendszere» című munka is voltaképen RÉVAI rendszere volt, rövid mondatannal pótolva. Csak félszázaddal utóbb, mikor a nyelvhasznítás új látókört nyitott, történt megint egy ilyen irányú kísérlet RIEDL SZENDE *Magyar Hangtan*-ában, mely magában maradt első füzete volt a tervezett «Magyar nyelvrendszer alapvonalai»-nak.

S csak most, a század végén, fejlődtek tudományos viszonyaink odáig, hogy egy *Tüzetes Magyar Nyelvtan* megírása ismét korszerűvé váljék. Most már csakugyan szükség is van rá, hogy összefoglaljuk sokoldalú újabb nyelvészetünk gazdag eredményeit, melyek élő nyelvünk,

nyelvemlékeink és rokonnyelveink tüzetesebb átkutatásán alapszanak. Ilyen összefoglaló nyelvtani munka első részét veszi itt az olvasó.

A *Magyar Hangtan és Alaktan* pályázatra készült, melyet a M. T. Akadémia tűzött ki s a bírálók hivatalos jelentésükben úgy nyilatkoztak, hogy «szerzője teljesen otthonos a tárgyban, a nyelvtudomány módszerét, a történetit és összehasonlító, a régi és új magyar nyelvet, az irodalomét és népét egyaránt tökéletesen ismeri, valamint az összes nyelvészeti forrásmunkákban nagy mértékben jártas».

A hangtan főleg *az egyes hangok történetét* adja elő részletesen. Az alaktan pedig a következő szakaszokra oszlik: a *szótók*, az *összetétel*, az *igeképzés*, a *névszóképzés*, az *igeragozás*, a *névragozás*.

Ezt a kötetet, mely magában is önálló munka, követi nemsokára még kettő a következő tartalommal: *jelentéstan* (a szók és szófajok jelentése, a synonymika alapvonalai), *mondattan* (a mondatok fajai, mondatrészek, szórend, az összetett mondatok).

Azt hisszük, hogy ilyen munka szükségét nemcsak intézeteink és tanáraink érzik, hanem sokan a nagyobb művelt közönség köréből is, s e hit bátorított bennünket arra, hogy a munka mielőbbi megjelenhetése érdekében a közönséghez forduljunk.

Az Akadémia Nyelvtudományi Osztálya maga is óhajtván e munka haladéktalan megjelenését és szélesebb körökben való elterjedését, azzal a kéréssel fordult hozzánk, nyitnánk aláírást SIMONYI ZSIGMOND *Tüzetes Magyar Nyelvtanának I. kötetére*, a mint ezt a megelőző években Anonymus, Werbőczy, A régi magyar Nyelvemlékek stb. kiadásakor sikerrel tettük.

Felhívásunkat a közönség érdeklődéssel fogadta: a kitűzött határnapiig 473 aláírás érkezett be, elegendő arra, hogy a nyomdai kiállítás költségei fedezve legyenek, noha a munka, majd egy negyedével terjedelmesebb lett, mint eleve gondoltuk.

Budapest, 1895. szeptember 20-án.

**A Magyar Tud. Akadémia
Főtitkári Hivatala.**